



DEDE KORKUT Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, yılda iki sayı (yaz ve kış) olarak yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

■ **Editör**

Yrd. Doç. Dr. Nuh DOĞAN

■ **Yayın Koordinatörü**

Yrd. Doç. Dr. Muhammet KUZUBAŞ

■ **Yayın Kurulu**

Prof. Dr. ALİ ÇELİK
Prof. Dr. Alim GÜR
Doç. Dr. Bekir ŞİŞMAN
Doç. Dr. Eyüp BACANLI
Yrd. Doç. Dr. Yakup POYRAZ
Yrd. Doç. Dr. Cafer ÖZDEMİR

■ **Hakem ve Danışma Kurulu**

Prof. Dr. Abdurrazık REFIYEV
Prof. Dr. Adnan İNCE
Prof. Dr. Ahmet NAHMEDOV
Prof. Dr. Gayratcan OSMAN
Prof. Dr. İslam ZHEMENEY
Prof. Dr. Mahmut KAPLAN
Doç. Dr. Bekir ŞİŞMAN
Doç. Dr. Fatih USLUER
Doç. Dr. Hüseyin ÖZCAN
Doç. Dr. Mehmet GÜMÜŞKILIÇ
Doç. Dr. Mustafa KIRCI
Doç. Dr. Yavuz BAYRAM
Yrd. Doç. Dr. Ayhan TERGİP
Yrd. Doç. Dr. Ersin TERES
Yrd. Doç. Dr. Hasan AKTAŞ
Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ
Yrd. Doç. Dr. Nail GÜNEY
Yrd. Doç. Dr. Salih DEMİRBİLEK
Yrd. Doç. Dr. Şahin BARANOĞLU
Yrd. Doç. Dr. Yakup POYRAZ
Yrd. Doç. Dr. Yunus KAPLAN
Yrd. Doç. Dr. Yusuf Ziya SÜMBÜLLÜ

İÇİNDEKİLER

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi 'Devrimciler' ile 'Yüz: 1981' Romanlarından Hareketle 12 Eylül Döneminde Yaşanan Devlet Güdümlü Baskı ve Şiddet Sorunsalı	5-22
Ahmet ALVER	
Memlûk Dönemi Türkçe Sözlüklerinin Yapısı	23-40
Sami BASKIN	
Dini Şahsiyetler Etrafında Anlatılan Efsanelerin Birleştirilmesi Üzerine	41-53
Ahmet DAĞLI	
Sezai Karakoç'un "Masal" Adlı Şiirine Göstergibilimsel Bir Yaklaşım	54-75
Zehra ERGEÇ	
Rasim Özdenören'in "Çok Sesli Bir Ölüm" Adlı Hikâyesine Edebiyat Sosyolojisi Açısından Bir Yaklaşım	76-94
Yılmaz IRMAK	
Oltu-Aşağı Çamlı (Terpink) Köyünde Bir Ekonomik Dayanışma Modeli: Süt Alma / Hâb	95-101
Davut KAPLAN	
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi	102-125
Filiz METE	
Güzide Taranoğlu'nun Hayatı, Sanatı ve Eserleri	126-148
Salih OKUMUŞ-Sabit BAYRAM	
Tanzimat Hikâye Ve Romanlarında Mekân Unsuru Olarak Deniz	149-166
Salih OKUMUŞ*-Beste Semiha BAHÇECİ	
Çağdaş Türkmen Çocuk Edebiyatının Kaynakları	167-178
Hıfzı TOZ	
İnternet Ortamında Şekillenen Söyleşi Dili Üzerine Toplum Dil Bilimsel Bir İnceleme	179-188
Mehmed Fatih YILMAZ	
KİTAP TANITIMI	
Gülpmar Dergisinde Edebi Portreler	189-191
Beste Semiha BAHÇECİ	
Tanzimat Hikâye ve Romanlarında İstanbul Esnafları	192-195
Sabit BAYRAM	
Sivri Dilli Rûzgâr	196-206
Salih OKUMUŞ - Duygu GÜNER	
Kır Kıyısında Erkete Acılar	207-214
Salih OKUMUŞ - HANİFE ÇİÇEKLİ	

KIR KIYISINDA ERKETE ACILAR, İrfan Yıldız (2007),
Uzaktan Dizeler Şiir-3, ISBN: 978-9944-5593 -1-7

Salih OKUMUŞ*
HANİFE ÇİÇEKLİ**

Günümüzde şiir yazmak basit bir uğraş olarak görülse de, gerçek şairi ve şiiri ayırt etmek oldukça zordur. Şairlik doğuştan gelen bir yetenek, şiir ise dili iyi kullanma becerisi ve geniş bir genel kültüre ihtiyaç duyar.



Şairlerin dünyası bilinen dış dünyadan çok daha farklıdır. Çünkü onların iç dünyasında geçmişte yaşanan olaylar, geleceğe yönelik planlar, hayaller, hüznler, mutluluklar, umutlar ve daha bir çok şeyi bir arada bulunur. Şairler bu sıradan gibi görünen duyguları, hayaller ve anlatım vasıtalarıyla süsleyerek etkili bir hale getirirler. Bu çerçevede İrfan Yıldız'ın 1997 yılında yayımlanan "Kır Kıyısında Erkete Acılar" adlı

şiir kitabı üzerinde durmak isteriz.

İrfan Yıldız 1967 yılında Ordu ili Ünye ilçesi Denizbükünalcı Köyü'nde doğar. İlk, orta ve lise öğrenimini Ünye'de tamamlar. 1990 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirir. Bir yandan

* Yrd.Doç.Dr., Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi.

** Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk dili ve Edebiyatı Anabilimdal Yüksek Lisans Öğrencisi.

mesleğini devam ettirirken diğer yandan da edebiyat dergileriyle haşır neşir olur. İstanbul'da çeşitli gazete ve dergilerde edebiyat dünyasının önemli isimleriyle tanışma fırsatı bulur. Fakat babasının isteği üzerine İstanbul'dan ayrılıp Ünye'ye yerleşir. Serbest avukatlık yapmaya başlar. Eylül 1992'de CHP yeniden açılınca etkin siyasete girer. Siyaset içinde çeşitli kademelerde görev alır. Yıldız, halen Ünye'de avukatlık mesleğini sürdürmektedir.¹

Yıldız, çocukluğundan beri şiire büyük bir tutkuyla bağlı, kendini ve kalemini geliştirmek için büyük çaba harcayan Ordu'nun son dönem önemli şairlerindedir. İlk şiirlerini Ünye'de bir yerel gazetede yayınlayan şair, ardından Genç Hukukçular, Artezyen, Cumhuriyet Pazar, Broy gibi dergilerde şiirlerini yayımlamaya başlar. Bunların dışında; Cumhuriyet Pazar, Fanatik/Şiir, Türk Dili, Varlık, Hürriyet Gösteri, a/Atika, Sonbahar, İblis, Geniş Zamanlar, İkinci Yazıları, Broy, Erguvan, Düşler, Göçebe gibi dergi ve seçkilerde şiir ve yazıları yayımlanır. Daha sonraki yıllarda ise, İshak, B'şka, Uzak, Güzel Yazılar, Dize, Edebiyat ve Eleştiri, E dergisi, Akatalpa, Trabzon/Ada, Mortaka, Felsefe/Yazın, Kaçak, Yazılıkaya, Tan Edebiyat, YKY Kitaplık, İtaki, Sonra Edebiyat, Yolcu, Kıyı, Mühür, Sincan İstasyonu, gibi birçok yayın organında şiirleri yayımlanır.²

1991 yılında arkadaşları ile birlikte Düşler'i çıkarır. Derginin genel yayın yönetmenliği ile yazı işleri müdürlüğünü üstlenir. 1995'te de Göçebe şiir dergisinin çıkmasına katkıda bulunur. Göçebe etkin bir yayın organı olarak çalışır. Hatta Yıldız ve arkadaşlarının, daha sonraki yıllarda Göçebe Şairleri diye anılmalarına yol açar. 2000 yılında ise, Kaya Demiral ile birlikte aylık "Uzak" adlı şiir seçkisini çıkarmaya başlar. Ünye'de çıkan bu şiir seçkisi bizzat İrfan Yıldız tarafından tüm Türkiye'ye dağıtılır.³

"Yıldız, "Göçebe" şairleriyle birlikte Türk şiirinde yerini alan ender şairlerden biridir. Düşler dergisiyle çok önemli bir çıkış yapan şair, Göçebe'yle de şiirin temelini atarak şair kimliğinin kuvvetlendirir. Türk şiirinde "Göçebe Şairi", "90 Kuşağı Şairi", "Organik Şair", "Rüzgârın Fili" ve "Uzak Şair" olarak ün yapar. Şiirleriyle ve şiire kattıklarıyla yeni bir şiir ortamının yaratılmasında, 1980'li yıllardan 2000'li yıllara değin, Türk şiirindeki değişim ve gelişimlerde etkin rol oynar. 1990'ların başından bu yana yeni bir şiirin oluşmasında ve yerleşmesinde çok olumlu ve önemli

¹ Salih Okumuş, Cumhuriyet Dönemi Ordulu Şairler Antolojisi", Serüven Yayınları, s.?, Ordu 2010

² Okumuş, (2010:250)

³ Okumuş, (2010:250-251)

katkıları olur. Uzun yıllar tutarlı, etkin ve kararlı yazı ve şiirleriyle; Türk şiirinde kendine sağlam bir yer edinir.”⁴

“2000’li yıllardaki 80/90 -Kuşağı tartışmalarında, 90 Kuşağı’nın önemli şairleri arasında gösterilen Yıldız, aynı dönemde ortaya çıkan Sentetik Şiir/Organik Şiir tartışmalarında da, organik şiir grubunda yer alır. Osman Çakmakçı, onu, Organik Şiir yazaran önemli isimler arasında sayar.”⁵

“1991 yılında ilk şiir kitabı *Rüzgârın Fili Yakınımdır*⁶ adlı şiir kitabı yayımlanır. 1996 yılında da *Çiçek Tozu Günleri*⁷ adlı eseri çıkar. Bir süre kitap yayımlamaya ara verir. Dokuz yıl aradan sonra neredeyse her yıl bir kitap yayımlar. 2005’de *Eğri Denizler/Mermer Avlular (Bütün Kelimeler Acı içinde)*; 2006’da *Şapkasız İstanbul Destanı*; 2007’de *Kır Kıyısında Erkete Acılar* isimli kitaplarını çıkarır. Ayrıca çeşitli ansiklopedi ve antolojilerde biyografi ve şiirleri yer alır.”⁸

Bunlar arasında “*Çiçek Tozu Günleri*” önemlidir. Eser; acılar, ölüm ve şenlik, çiçek tozu günleri ve güz doğdu olmak üzere toplam dört bölümden oluşur. Her bölümde bir tema bütünlüğü gözlenir. Kırsal hayatı canlandıran ve doğayı resimleyen sözcükler yoğunluktadır. Rahat, lirik bir söyleyiş hakimdir. Bir yandan doğayla insanın kaynaşması ele alınırken, bir yandan da dünyayı değiştirmeye çalışan insanın iç hesaplaşmasının yansımaları görülür.⁹ Şiirin yaban coşkusunu ele veren gizli bir kaynaktan beslendiği izlenimi vardır. Halk kültürü ile yeni şiirin imgelerini birleştirmeye çalışır. Bu karmaşa içerisinde kendisini arar. Arayışlar onu bunalımın eşliğinde duran bir kaleme çevirir. Bu eşikten doğa ile şiir arasındaki büyütlü ve geçişken alanı keşfederek kurtulmaya çalışır.¹⁰ Doğaya sığınan şair, kitabına unutulmaya yüz tutmuş çiçek adlarını koyabilecek kadar duyarlıdır.”¹¹

“*Kır Kıyısında Erkete Acılar*” ise, hem modern, hem de halk şiir unsurlarını bir arada barındıran orijinal bir kitaptır. Eser, şairin beşinci şiir kitabıdır. 2007’de Uzak Dizeler Yayını tarafından İstanbul’da neşredilir. 64 sayfa 14x19 cm ebadındadır. Kitap kapağı üçüncü hamur karton kapağında yayımlanır. Kitabın ön kapağında elinde bir kalemle kitap ismini yazan bir

⁴ Okumus, (2010:251)

⁵ Okumus, (2010:251)

⁶ İ.Yıldız, “Rüzgârın Fili Yakınımdır”. İskenderiye Kütüphanesi Yay., İstanbul 1991

⁷ İ.Yıldız, “Çiçek Tozu Günleri”, Göçebe Yay., İstanbul 1996

⁸ Okumus, (2010:252)

⁹ Metin celal, “Sessiz ve Sakin Geçen Bir Yıl”, H.Gösteri, s.17, 1996

¹⁰ Adnan Özer, “Çiçek Tozu Günleri”, Radikal İki, Nu:20. s.30, 23 Şubat 1997.

¹¹ Okumus, (2010:252)

resim vardır. Kitabın üstünde beyaz bir şerit ve üzerinde de güneş resmi dikkat çeker. Kitabın arka kapağında yazara ait bir mısra bulunur. Kitap kapağının rengi ise Yıldız'ın şiirlerinde yoğun bir şekilde işlediği tabiat rengi olan yeşildir.

Kitap, kapağı ile okuyucuyu cezp ettiği kadar ismiyle de merak uyandırır. Kitaba ismini veren "erkete" kelimesi rumca kökenli bir sözcüktür. Argoda (gözcü) anlamına gelir. Ayrıca muzur işler çevirirken etrafı kolaçan eden, geleni gideni kollayan gözcü manasında da kullanılır. Şair "Kır Kıyısında Erkete Acılar" derken bilinmeyen, gizlenen acıları kastetmiş olabilir.

"Kır Kıyısında Erkete Acılar" altı bölümden oluşur. Toplam 23 şiir bulunmaktadır. Bu bölümler çeşitli başlıklarla adlandırılır. Birinci bölüm "Şimdi Yaz", "Bir Akşam Dizesi Olsam", "Ufuksuz Uzaklarda Yan Bakalım", "Sana Günler Sakladım"; İkinci bölüm "Sessiz Sevgi", "K' üllenme", "Durmuş Bir Saat İçin İçlenme"; Üçüncü bölüm "Kır Kıyısında Erkete Acılar" "Baza Şeylerin Görünümü", "Kalbimin Üstünde Bir Taş Var"; Dördüncü bölüm "Kırk Kelime Kırk Ayak", "Bir Adım Daha", "Dağların Bedeni Üzerinden Doğanın Hüznünü Anlamak", "Heeeeey Heeeeeey!", "Rüzgara İnme Veren Gül Hortumu", "Sana Nee Denize"; Beşinci bölüm "Üç Ben", "Görkemli Gölgem", "Doğa'nın Yüreği", "Kara Kalem", "Kanatsız Kuş Ağıdı", "Fırtına Atı" şiirlerinden oluşur. Altıncı bölümde ise tek bir şiir bulunur. O da "Takvim Yapraklarının Şairi" dir.

Tema bakımından özellikle aşk, tabiat, yalnızlık, anılar ve hayal kırıklıkları öne çıkar. Yıldız, aşk temasını belirgin bir konu olarak işlemez. Şiirlerin çoğunda işlenen aşk fani olana duyulan beşeri aşk biçiminde ortaya çıkar. Şiirlerinde somut bir sevgili tasviri yoktur daha çok hayali bir karakter olarak karşımıza çıkar. Bu yönüyle karşımıza çıkan aşk soyut kavramlarla ifade edilir.

Aşk'ın olgunlaşmış hali olan sevgi kavramı üzerinde daha çok durur. Fakat bu sevgi karşılıksızdır, o yüzden sevgisini herkesten gizli ve sessiz bir şekilde yaşamak zorunda kalır. İrfan Yıldız, modern hayatın keşmekeşliği, yoğunluğu içinde kaybolup giden sevginin, aşkın peşine düşer. Şiirlerinde sevgiliye karşı bir sitemde bulundurur.

*"kaç senedi ayın sessizlikle seviyorum seni
sözcükler bedenlenmeden duruyor
birlikte bakmamışlığımız denize
maçın perde arkasını sana söylemeden"*

(KKEA,s. 20)

Yıldız, şiirlerinde alışılmamış doğa betimlemelerinin yanında kendine özgü söyleyişlerle okuyucunun dikkatini çekmeyi başarır. Doğa çoğu kişiye göre ürkütücü, kendi kanunları olan vahşi, acımasız bir yer olarak zihinlerde yer eder. Fakat doğa şair için tüm tehlikelerden arınmış bir anne sıcaklığı ve güvenliği veren bir yerdir.

Yıldız, tabiatı tasvir ederken sadece Anadolu'ya ait imgeler değil aynı zamanda Karadenizli olması sebebiyle Karadeniz ile ilgili çeşitli imgeler de kullanır. Özellikle Karadeniz adı geçince ilk akla gelecek olan söğüt, dalga, deniz, dere, gökkuşağı, atlar, kuşlar, denizler, gökler, evren, ırmaklar gibi çok çeşitli tabiat unsurları kullanır:

*"sular, çocuklar
karda-yağmurda duranlar
rüzgarda uçurumda duranlar
korkmayın doğanın elindeyiz
doğanın elinde serinlik
senin elinde enginlerin engini"*

(KKEA, s. 54)

İrfan Yıldız'ın şiirlerinde çoğunlukla bireyin toplum içindeki yalnızlığı, iç sıkıntısı, çevreyle uyumsuzluğu ve çocukluğa duyulan özlem dile getirilir. Tabiatın gereği olarak sık sık yalnız düşünme, bulunduğu ortamdan uzaklaşma, hayali yerlere sığınma duygusu vardır. Yıldız'ın bu tutumu İkinci Yeni şiirini benimsemesinden kaynaklanır. Eserde, de insanın iç sıkıntılarını, bunalımlarını, geleceği ile ilgili duyduğu tedirginliği işlenir. Bu hislerle kişi kendi kabuğuna çekilir yalnızlaşma eğilimi ortaya çıkar. Tüm bu kopukluklar şairin toplumdaki ayrı düşünmesine sebep olur ve sonuç olarak toplumun değer yargılarını eleştirme, yabancılaşma ortaya çıkar.

*"bir tenhalık, derin bir sessizlik gerek bana
unutulmuş bir şemsiye gibi
kalmak yağmurun dışında
sonra özlemek yazında- kışında
yalnızlık kalabalığı"*

(KKEA, s. 9)

İrfan Yıldız'ın şiirlerinde yaşama dair umutlar beslenir ama hep bir hayal kırıklığı ile sona erer. Yaşanılan bu hayal kırıklıkları şairin hayata karşı duyduğu umudu ondan alıp götürür. Şair artık umutsuzdur hayattan bir beklentisi kalmamıştır. Yıldız, bu hayal kırıklığı içinde anılara geri dönüş yaparak bu hüznün bir sorgulamasını yapar. Bu sorgulamayı hayatın gelip geçici olduğu ile eski-yeni, merkez- taşra, kent-kır, birey-toplum, doğa- toplum, doğal-yapay, insani- insani olmayan, tarih-güntübirlik, geleneksellik- çağdaşlık gibi hayatın her alanında karşımıza çıkan bu çelişkileri çarpıcı bir şekilde okuyucuya aktarmayı başarır.

Eserin pek çok bölümünde şair anılara sığınır. Özellikle son bölüm de yer alan *"Takvim Yaprakları"* şair için her bir anı hayal kırıklıklarıyla dolu anları hatırlatır. Bir yandan da takvim yaprakları gibi tükenen ömre işaret eder:

*"şimdi yaz
şimdi her şey
daha acı olacak
dalgalar
umutların üstüne çarpacak"*

(KKEA, s. 5)

*" takvim yapraklarından doğdun
ol "kani irfan"
takvim yapraklarıyla yaşadın
o yalnızlık; gülistan
sen, sen değildin, gazeldin
eski takvimden kemale erdin"*

(KKEA, s. 62)

"Kır Kıyısında Erkete Acılar" sadece içerik olarak değil şekil, dil ve üslup bakımından da kayda değerdir. Şiirlerin tamamı serbest nazım şekliyle yazılmıştır. Bunun yanında sanatçının şiirlerini yazarken ölçü, kafiye ve ahenk kaygısı taşımadığı görülür. Yıldız'ın şiirlerinde hem şekil hem de içerik olarak Türk edebiyatındaki İkinci Yeni ve Garip akımının etkisi görülür. Şair, eserinde dörtlük nazım birimini neredeyse hiç kullanmadığını söyleyebiliriz. Şiirlerini oluştururken belirli bir sistemi

İsim Tamlamaları: Anı defterine, tomurcukların anısı, atın terkisine, yıldız seyrine, kuşların kanadı, vapurların yüzü, gazellerin yüzü, aşkın kimyası.

*"akşam dizesi olsam yıkık kalesine/kentin
acı duru ayrılığma
sonra karşılaştırsam yalnızlığı
kuşların kanadıyla
damlara sıçrayan kediyle*

(KKEA, s. 9)

İrfan Yıldız'ın şiirlerinde kullandığı imgeler çeşitli anlam katmanlarına sahip keşfedilmeyi bekleyen bir hazine gibidir: Acemi hüznü, gizli sözleşme, yaralı gökyüzü, taş sufiliği, çile taşı, kara delik, kara mavilik, ilkyaza duruşan tomurcuklar, sevinç pıtırıkları, döngelleri tatlandırılan kadın, kırılmış taflan dalı deniz.

Diğer yandan bu imgelerin arka planında Karadeniz kıyılarının keşfedilmemiş surları da saklıdır:

*"kara delikleri çekiyor semaya
çeşmeler
yalnızlığı diriltip salıyor ovaya
fenaya uçan kuş melekleri
unutulmuş evrenin üstüne"*

(KKEA, s. 36)

Sonuç olarak İrfan Yıldız, şairliği, dergiciliği ve eleştirel yazılarıyla Türk edebiyatında çoktan yerini almış önemli bir isimdir. Umuyoruz yakın zamanda yeni dizelerini okuma imkânına kavuşuruz.